

DOCUMENTACIÓ REFERENT AL PRIORAT DE L' ARXIU HISTÒRIC DE LA DIPUTACIÓ

La Diputació de Tarragona va crear el seu Arxiu Històric el 1997, per tal de posar a disposició de consulta pública tot el seu patrimoni documental de caràcter històric, o sigui, amb més de 30 anys d' antiguitat. Va ser ubicat al mateix edifici que el Museu d' Art Modern, amb qui comparteix les instal·lacions¹.

El fons de l' AHDT es compon d' una quinzena de seccions, cada una de les quals sol dividir-se en dues o més sèries: Cpq., capses en quart, i Cpf., capses en foli. Aquestes seccions han anat generant documentació des de la seva creació, en diferents dates, a partir de la segona meitat del s. XIX (*Actes*, 1836, *Obres Públiques*, 1857, *Cultura*, 1859, *Intervenció*, 1860, *Beneficència* 1869, *Agricultura*, 1880, *Urbanisme*, 1883, etc.). L' AHDT és, doncs, d' un arxiu històric d' època contemporània (segles XIX i XX).

Cultura, *Governació*, el *Butlletí Oficial*, *Cens* i les *Actes*, són seccions que consultades amb calma i exhaustivitat, són capaces de proporcionar informació sobre qualsevol comarca tarragonina, no cal dir que també del Priorat. Però, a més, també hi ha altres seccions i fons amb informació concreta que podem detectar i donar-ne directa referència. En aquest article pretenem exposar uns breus comentaris que ajudin a copsar les possibilitats d' investigació d' aquest centre, de cara als investigadors i estudiosos prioratins.

Informació específica

La documentació més antiga, fa referència als aranzels parroquials. Sembla que vers 1856 els municipis hagueren de contribuir al sosteniment dels serveis religiosos locals, cosa que comportà l' elaboració d' *estadillos* per saber quins efectius tenia l' Església en una determinada població, amb què comptava la parròquia, quins serveis oferia i amb quines valoracions econòmiques s' havien de taxar (*Governació*, Cpq., 2-3). No consta expedient de totes les localitats, però sí d' un bon grapat: La Bisbal de Falset, Cabacés, la Figuera, Margalef, el Mas-roig, el Molar i la Vilella Alta.

Ajuts

¹ Vegeu, GÜELL, MANEL. "El Archivo Histórico de la Diputación de Tarragona y sus series documentales", dins: *I Jornadas de Archivos Históricos*. Granada, 27-28 de maig de 1999 (format en CD), i GRAU I PUJOL, JOSEP M.T. "L' Arxiu Històric de la Diputació de Tarragona". *Diari de Tarragona*, 4.685 (diumenge, 28.05.2000) 6.

Una de les comeses de la Diputació, és i ha estat la de redistribució de la riquesa, i, per tant, ha sabut assumir el seu paper quan un desastre natural o climàtic ha posat el seu punt de mira en els conreus rurals de la demarcació, oferint ajuts econòmics i/o subvencions per a moderar-ne els efectes. El procediment per atorgar-los, passava per requerir als municipis la presentació dels documents pertinents (sol·licituds, certificacions de danys causats, etc.), amb els quals es formava un expedient de cada poble.

Les pedregades de 1915, 1947 o 1955 (*Intervenció*, Cpf, 16-17; *Governació*, Cpf, 82-87) van afectar Cornudella del Montsant, els Guiamets i el Masroig (la pedregada de 1915), a més de: Bellmunt, Cabacés, Falset, la Figuera, Gratallops, el Lloar, la Morera de Montsant, Poboleda, Torroja i les dues Vilelles (les de 1947 i 1955). El Molar les va sofrir totes².

En el camp de la beneficència, les actuacions de la Diputació a la comarca prioratina, es van concretar en l' Hospital Municipal de Cornudella³, de qui en revisaven els comptes just abans de la Guerra Civil (*Beneficència*, Cpq., 26), i en l' Hospital de Sant Josep de Falset (*Beneficència*, Cpq., 100 i 209), en el qual feren el mateix, però a partir d'acabat el conflicte. Sobre aquest últim centre sanitari, existeixen igualment tres capses més, plenes de documentació entre 1940-1961 (*id.*, Cpf., 89-91).

Foment

La funció de foment assumida per l' entitat provincial ha anat des de la concessió d' ajuts per a determinats casos, hasta la creació de centres escolars, la construcció d' obres civils (monuments, cementiris) i el desenvolupament progressiu de la xarxa de ferrocarrils i de carreteres.

² Com també consta a CUBELLS CUBELLS, ÀNGEL. *Història del Molar*. Lleida: l'autor, 1973 (ofset), p. 153-154 (agraïm l'atenció de la família Perelló-Bargalló, del Molar, que ens ha facilitat amb gran amabilitat i atenció, la consulta d'un exemplar d'aquesta i d'altres obres, per a l'elaboració d'aquest article). Pel que sembla, i d'acord amb el testimoni d'un veí del poble, les subvencions ofertes mai no es van fer efectives, és més, quan el governador civil va visitar-lo no se'n va estar de deixar anar amb sorneguera que el que no podien fer les autoritats era posar un paraigües a cada vinya... Seria interessant conèixer si aquesta dinàmica s'observà igualment en d'altres pobles.

³ L'hospital de Cornudella del Montsant presentava a mitjan s. XIX un estat ruïnós. El 1864 la Reina s'oferia a costejar una tercera part de les obres de remodelació, obres que l'edifici necessitava urgentment, car que es queia literalment a troços (1869), però que les dificultats de finançament van fer impossible d'executar. Gràcies a la deixa d'una vilatana s'hi va fer un pedaç el 1895, però finalment s'hagué d'enderrocar en part el 1910, ensorrant-se definitivament dos anys més tard. L'hospital a que es refereix la documentació és l'ubicat a les dependències de les Germanes Carmelites que s'oferiren per assumir aquesta funció a la localitat cedint part del convent. L'hospital desaparegué el 1957, quan elles marxaren. GORT JUANPERE, EZEQUIEL. *Història de Cornudella del Montsant. Una vila del comtat de Prades*. Reus: Fundació Roger de Belfort, 1994, p. 325-326, i n. 606.

Documentació, del segle XIX, sobre el cementiri, la té Porrera (*Obres Públiques*, Cpf, 60) i relacionada amb algun aspecte dels ferrocarrils (vers 1882): Cornudella, Marçà i Pradell (*Obres Públiques*, Cpq. 58)⁴.

Ajuts ocasionals, per atendre una determinada despesa, es van oferir el 1954 a una sèrie de localitats. Es va obrir expedient en aquest sentit a: Bellmunt, Capçanes, Cornudella, els Guiamets, Falset, el Lloar, Marçà, el Molar, la Morera de Montsant, Poboleda, Porrera, la Torre de Fontaubella i la Vilella Baixa (*Governació*, Cpf., 78-79).

Les escoles primàries, es van construir en quatre etapes:

1) l'últim terç del s. XIX (*Obres Públiques*, Cpf., 57-59): Capçanes, Marçà, el Masroig, Pradell, Torroja⁵ i Ulldemolins.

2) vers 1928 (*Obres Públiques*, Cpf., 107): Cabacés⁶, Capçanes, Cornudella⁷, la Figuera, Gratallops, els Guiamets, el Lloar, Marçà, la Morera de Montsant, Torroja, Ulldemolins i les dues Vilelles.

3) a l'època de la II República (1931-1937) (*Obres Públiques*, Cpf., 180): no hi ha cap expedient referent al Priorat.

4) i als anys 50 (*Obres Públiques*, Cpf., 375-376): Capçanes, Cornudella, la Figuera, Gratallops, el Lloar, el Molar, la Morera de Montsant, Pradell, Torre de Fontaubella i Ulldemolins.

Podem observar com hi ha més d'un expedient en algunes localitats (Gratallops, Marçà, Torroja, etc.), àdhuc tres a: Capçanes, el Lloar i Ulldemolins. Tal volta pot significar que van anar arrançant, ampliant o construïnt noves edificacions en el complexe escolar.

⁴ A Cornudella no van reeixir a fer-hi arribar el ferrocarril els anys que s'establiren les xarxes ferroviàries a la comarca. E.GORT. *Història de Cornudella del Montsant...*, p. 345. Sobre la línia de ferrocarril a Marçà, vegeu: QUEIXALÒS I FUCHO, RAFEL. *Marçà, reculls de la seva història*. Falset: l'autor, 1992, p. 70-75.

⁵ A mitjan s. XIX la Comissió Superior d'Instrucció Primària instava el municipi a canviar el local de l'escola, per l'estat ruïnós que presentava el que llavors utilitzaven. SABATÉ I ALENTORN, JAUME. *Torroja del Priorat. Recull històric de la vila*. Tarragona: Diputació, 1997, p. 143.

⁶ El seu expedient hauria de restar al següent apartat, per tal que les escoles de Cabacés començaren es van edificar entre 1933-1936. BIETE FARRÉ, VICENÇ. *Cabacés. Un poble al peu de Montsant*. Cabacés: Ajuntament, 1991, p. 224.

⁷ Des de 1860 l'estat ruïnós de l'edifici de l'escola demanava una remodelació urgent. Es van fer plànols i es canvià de local el 1870, però el nou local seguia sent reduït, ja que els alumnes *Aapenas cabían derechos*. Els anys 40 del s. XX ja tornava a estar en mal estat l'edifici escolar. El 1947 s'iniciaren les gestions amb l'Estat per a la construcció d'un nou grup d'edificis escolars, que no seria una realitat fins el 1979. E.GORT. *Història del Cornudella del Montsant...*, p. 323-324 i 390-392.

L' expedient d' obres corresponent a la construcció d' un vial, ja fos una carretera com un camí veïnal, incloïa: memòria, plec de condicions, licitació, manaments de pagaments i, si hi ha sort, plànols diversos. Gairebé totes les poblacions del Priorat tenen un, dos o tres d' aquests expedients: Bellmunt (*Obres Públiques*, Cpf., 338 i 483bis), Cabacés (*OP*, Cpf., 483bis -es tracta d' un vial que unia les dues poblacions-), Capçanes (*OP*, Cpf., 524), Falset (*OP*, Cpf., 161 i 384bis), Gratallops (*OP*, Cpf., 30), els Guiamets (*OP*, Cpf., 294), Marçà (*OP*, Cpf., 161), el Mas-roig (*OP*, Cpf., 297), el Molar (*OP*, Cpf., 338⁸), la Morera de Montsant (*OP*, Cpf., 228), Poboleda (*OP*, Cpf., 4 i 9), Porrera (*OP*, Cpf., 22, 30 i 394), Pradell (*OP*, Cpf., 1), la Torre de Fontaubella (*OP*, Cpf., 322), Torroja (*OP*, Cpf., 394) i la Vilella Baixa (*OP*, Cpf., 161). En total, hi ha 20 expedients.

La Guerra Civil Espanyola

Acabada la Guerra Civil, el nou règim creà un organisme d' abast nacional amb la comesa de reconstruir el país, el *Servicio Nacional de Regiones Devastadas y Reparaciones*⁹. L' AHDT guarda part de la documentació que aquest organisme va generar, expedients oberts a cada localitat en els que es servia una recollida general (1939) de dades sobre els danys comesos als edificis, dividits aquests en tres àmbits: el municipal (ajuntament, escola), l' eclesiàstic (església, parròquia) i el particular (cases, magatzems). Les dades van ser obtingudes ordenant a cada municipi la complimentació d' informes impresos, que un cop enllestits van ser puntualment retornats al Govern Civil. En ells, consta: el nombre de la població i dels edificis, abans i després del conflicte, les causes de les pèrdues i destroces, les valoracions de cada un, etc. No es conserven expedients sino en un 60% de les poblacions de la demarcació, però concretament al Priorat hi són gairebé la meitat: Bellmunt, la Bisbal de Falset, Cornudella¹⁰, Gratallops, els Guiamets, el Lloar, el Molar¹¹, Poboleda,

⁸ Es tracta del camí veïnal de Bellmunt al Molar, (1955-1956), traçat que ja comptava, des de 1903 amb una carretera construïda per la companyia minera Folch i Albinyana. A. CUBELLS. *Història del Molar...*, p. 157-158.

⁹ Per ampliar informació sobre aquest organisme, vegeu, BAYERRI RAGA, JOSEP; BAYERRI POLO, CARMÉ. *La reconstrucció de Tortosa (1940-1957). Actuació de l'organisme estatal Direcció General de >Regiones Devastadas' en la reconstrucció de Tortosa i altres pobles riberencs afectats per la Batalla de l'Ebre*. Tortosa: l'"Ordre de la Cucafera", 1992; CERDÀ VARA, FRANCISCA. "Fondos documentales de la Oficina comarcal de Castellón de la Dirección General de Regiones Devastadas y Reparaciones en el Arxiu central de la Generalitat Valenciana (1940-1966)". *Estudis Castellonencs*, 7 (1996-1997) 217-230; LLANOS, EUGENIA. "La Dirección general de Regiones Devastadas. Su organización administrativa". dins: *Arquitectura en Regiones Devastadas*, Madrid, 1987; PÉREZ ESCOLANO, VÍCTOR. *Guerra Civil y Regiones Devastadas*. Madrid, 1987.

¹⁰ Cornudella va ser bombardejada el Nadal de 1938, destruint-se dues cases al pla de l'església. També van sofrir bombardeig Falset i Marçà. E. GORT. *Història de Cornudella del Montsant...*, p. 365, n.685.

Pradell, Torroja i la Vilella Alta.

Cinc anys més tard, el Govern es va preocupar de conèixer els danys causats en el patrimoni documental i encetà un programa per tal d'enquestar els ajuntaments i saber la documentació que servaven els seus respectius arxius municipals. A la nostra demarcació, la Diputació va coordinar l'enquesta, enviant el manament i rebent els informes dels alcaldes o secretaris municipals que donaven compte detallada dels documents històrics que encara conservaven o de quina sort havia sofert l'arxiu durant la guerra (*Governació*, Cpq., 95, i Cpf., 53).

Així, sabem que durant la revolució del 1936 es van cremar, saquejar o destruir els arxius municipals de: la Bisbal de Falset, la Figuera, Gratallops, el Lloar, Marçà i Margalef. També tenim els inventaris de la majoria dels arxius municipals prioratins, alguns pocs amb documentació antiga, del s. XVII i/o XVIII, com són: Cabacés¹², Poboleda, Pradell i la Vilella Alta; d'altres, només amb la de caire administratiu (s.XIX i XX -fins, és clar, el 1945-): Bellmunt, Capçanes, Cornudella, Falset, el Mas-roig, el Molar, la Morera de Montsant, Porrera, la Torre de Fontaubella, Torroja¹³ i la Vilella Baixa.

Informació comuna

A l'AHDT també s'hi poden trobar fons documentals amb informació comuna a tots els municipis. Entre 1953 i 1958, la confecció del cadastre anà a càrrec de la Diputació, i, per tant, a la secció de *Cadastre*, consten els expedients, any a any, de totes les localitats, amb interessants dades agràries i fiscals sobre el territori.

La secció de *Cens i Eleccions* es divideix en dues sèries, a la primera de les quals hi és tota la documentació que van generar els processos electorals a cada localitat. Totes les poblacions havien de donar compta dels respectius censos d'habitants amb dret a vot, dels procediments electorals, dels resultats de l'escrutini, d'incidències que hi pogués haver, etc. La segona sèrie, està formada pels volums relligats de tots els censos electorals, localitat per localitat, amb un total de 21 censos que abasten de 1904 a 1955. Aquests censos són molt interessants, perquè hi apareix la identitat de

¹¹ A banda del què reculli dit expedient, sabem que al Molar només una sola casa del pobre (can Sever) va ser bombardejada per l'aviació alemanya, i que de la població d'abans i de després de la guerra, s'hi havien de restar les 18 víctimes que van caure durant aquells lucutosos temps. A. CUBELLS. *Història del Molar...*, p. 170.

¹² Pel que sembla, els revolucionaris van esbotzar i cremar el mobiliari de l'església i de les ermites de la Foia i de Sant Miquel, llevat del retaule gòtic. V. BIETE. *Cabacés...*, p. 202-203.

¹³ Malgrat l'assalt i crema que va sofrir l'església torrojenca, es van salvar els arxius municipal i parroquial. J. SABATÉ. *Torroja del Priorat...*, p. 226.

tots els habitants censats amb dret a vot (propietaris i caps de família), amb especificació de: nom i cognom, edat, ofici, carrer de residència, grau d'alfabetització, etc.

També hem de tenir en compte aquells fons documentals amb informació comuna, pot ser no de la totalitat dels municipis, però sí d'una bona part d'ells, com poden ser, per exemple:

- (*Governació*, Cpf, 8-10). El 1877 s'obriren expedients promoguts pels ajuntaments demanant autorització per a l'arrendament dels drets sobre la venda exclusiva a la menuda de les espècies de consum.

- (*Governació*, Cpf, 20). Les polèmiques eleccions de novembre de 1933, en plena II República, van propiciar la constitució d'uns òrgans de govern municipal dels quals cada municipi en donava compte a la Diputació l'any següent.

- (*Intervenció*, Cpf, 46-48). En aquest període de postguerra, també es va promulgar una llei, de 26 de setembre de 1941, sobre *Ordenament de la Contribució Territorial de Rústica i Pequària*, que establia la constitució de *Juntes Pericials Locals*, la designació dels membres de les quals havien de tramitar-se via Diputació. Aquests expedients són molt interessants per a l'estudi d'història agrària contemporània, ja que aporten un imprès amb totes les dades agrícoles del terme municipal: riquesa rústica, superfícies, conreus, ramaderia, valoracions econòmiques, etc.

Possibilitats d'estudi

Amb la consulta dels fons que serveix a l'AHDT, es poden encetar o complementar estudis rigorosos sobre: història local, història agrària, història política i militar, geografia humana, demografia, economia, art, cultura, etc.

Els censos electorals (1904-1955), són llistats d'habitants fidedignes i actualitzats d'un inestimable valor per als qui vulguin confegir piràmides poblacionals, d'edat o d'estat¹⁴, o desitgin fer estudis laborals, d'ubicació de població, de reconstruir

¹⁴ Només durant les dècades dels anys 60 i 70, la comarca va perdre un 23% de la seva població (un 44% la Figuera, un 34% la Bisbal, un 26% el Lloar i Margalef, un 21% Cabacés...). Vegeu: V.BIETE. *Cabacés...*, p. 206. Aquest autor, inclou a la seva obra un estudi d'oficis i de cognoms (p. 216). També a Cornudella i a Torroja es pot parlar de crisi demogràfica des de l'última dècada del s. XIX fins a la Guerra Civil, i d'un degoteig constant al llarg de la segona meitat del XX. E.GORT. *Història de Cornudella del Montsant...*, p. 340 i 396; J.SABATÉ. *Torroja del Priorat...*, p. 247-248. Recentment, una article al diari destacava la comarca del Priorat com la que té més agricultors solters. J.G. AEI Priorat, la comarca donde hay más agricultores solteros@. *Diari de Tarragona*, 4.822 (dijous, 12.10.2000) 29. Aquests tipus d'estudis estadístics poden reconstruir-se, ni que sigui parcialment, gràcies a aquests censos.

l'evolució urbanística d'una localitat¹⁵, o simplement de caire onomàstic i toponomàstic¹⁶.

Els cadastres de mitjan de segle són capaços de reconstruir l'estructura de la propietat agrària dels pobles, i combinats amb els anteriorment referits ordenaments de 1941 (*Intervenció*, Cpf, 46-48), l'extensió i tipus de conreus que hi havia, el valor que tenien, l'estat de la ramaderia, etc¹⁷.

La col·lecció del *Butlletí Oficial de la Província de Tarragona* (BOPT), gairebé íntegra, des de 1857, ofereix una doll de dades sobre les guerres carlines, els impostos o tributs que es recaptaven, l'actualització de censos poblacionals, i d'altres notícies interessants que únicament es poden recollir espigolant amb paciència les seves pàgines.

Per a l'estudi de la història local més en la memòria col·lectiva, República i Guerra Civil, l'investigador pot consultar, a més de les actes de la Corporació del període (*Actes*, 1936-1940), i la ja comentada secció de *Regiones Devastadas*, la documentació de la secció de *Governació*, que aplega l'actuació de la Comisaria Delegada de Tarragona i també la correspondència de Presidència (*Presidència*, Cpf, 1-3).

* * *

Des de la seva posició de corporació supralocal, la Diputació ha mantingut una relació d'intercanvi d'obsequis institucionals al llarg del temps amb les seves homòlogues d'altres províncies catalanes i espanyoles. Això, afegit al fet que hagués patrociant i dirigit l'Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, artífex d'una ingent producció editorial, ha permès la formació i el pòsit d'una completa biblioteca de temàtica local que s'ha anat nodrint amb els anys a base d'adquisicions, publicacions, intercanvis o donacions, i que pot complementar satisfactòriament

¹⁵ A Cabacés, vegeu V. BIETE. *Cabacés...*, p. 217 i ss.

¹⁶ Al Priorat se n'han fet més d'un: BIETE I FARRÉ, VICENÇ. *AToponímia de Cabacers i el seu terme*. *Revista Catalana de Geografia*, Barcelona, vol. II, núm. 58 (1979); PERE ANGLÈS, RAMON, AMIGÓ ANGLÈS, RAMON. *Onomàstica del terme municipal d'Ulldemolins*. Barcelona: Societat d'Onomàstica / Institut Cartogràfic de Catalunya, 1997; AMIGÓ I ANGLÈS, RAMON. *Siurana de Prades. La terra i la gent*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana, 1998; JASSANS, MIQUEL S. *Onomàstica de Pobolada*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998.

¹⁷ Tant l'estudi de l'evolució agrícola com la demogràfica, es poden complementar magníficament amb la consulta de: IGLÉSIES, JOSEP. *Les minves dels cultius i de la població a la comarca del Priorat*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana, 1975.

qualsevol recerca.

És per això que no ens ha semblat sobrer, incloure, a tall d'apèndix, la relació de totes les monografies que s'apleguen a la biblioteca, referents al Priorat:

-AMIGÓ I ANGLÈS, RAMON. *Siurana de Prades. Enllà de la història i de la llegenda*. Santes Creus: Fundació Roger de Belfort, 1995, 352 p.

-AMIGÓ I ANGLÈS, RAMON. *Siurana de Prades. La terra i la gent*. Barcelona: Fundació Salvador Vives i Casajuana, 1998, 220 p.

-ANGUERA [NOLLA], PERE - ARAGONÈS I VIRGILI, M. *El Priorat de la Cartoixa d'Escaladei. Notes històriques. El nom i els límits del Priorat*. Santes Creus: Fundació Roger de Belfort, 1985 (Col·lecció Tostemps, 15), 227 p.

-ASENS, JOAN. *Guia del Priorat*. Tarragona: Edicions de la Llibreria de la Rambla, 1981, 293 p.

-BARGALLÓ I BADIA, JOSEP. *Balls i danses de les comarques de Tarragona. 1. El Priorat*. Tarragona: Diputació, 1991, 173 p.

-BIETE I FARRÉ, VICENÇ. "Toponímia de Cabacers i el seu terme". Separata de la *Revista Catalana de Geografia*, Barcelona, vol. II, núms. 5-8 (1979), [80 p.].

-BIETE FARRÉ, VICENÇ. *Cabacés. Un poble al peu de Montsant*. Cabacés: Ajuntament, 1991, 402 p.

-BORI I ROQUÉ, JAUME (a c.d.). *Recull de folklore del Montsant-Serra de Prades*. Tarragona: El Mèdol, 1990, 140 p.

-*Cabacés. Documents i escrits*. Aplec i comentaris de Vicenç Biete i Farré, prefaci d'Albert Manent. Cabacés, Ajuntament, 1985, 101 p.

-CARBONELL I BUADES, MARIÀ; MARTÍNEZ I SUBÍAS, ANTONI; VIDAL I SOLÉ, MERCÈ, FIGUERAS I JOVÉ, JORDI. *L'església de Sant Jaume d'Ulldemolins*. Ulldemolins: Ajuntament, 1995 (Quaderns d'Ulldemolins, 9), 153 p.

-*Cinquantenari de la fundació de la Cooperativa Agrícola de Lloà*. Reus, UAC UNION (octubre-novembre 1980), 20 p.

-CIURANA I SANS, JAUME. *Ciurana. Topònim ibèric?*. Reus: l'autor, 1998, 218 p.

-COT I MIRÓ, ARTUR. *Els Guiamets. Des dels orígens a la plenitud municipal (1.342-1.800)*. Móra d'Ebre: l'autor, 2000, 167 p.

- DURÁN SÁNCHEZ, FINA; GRAU MESTRES, JOSEP RAMON. *Porrera, imatges d' un poble*. Tarragona: els autors, 1999, 183 p.
- Festa major 990. La Morera de Montsant*. [Reus]: s.i., [1990], 50 p.
- FORT I COGUL, EUFEMIÀ. *Notícia de Siurana de Prades*. Santes Creus: Fundació Roger de Belfort, 1975, 145 p.
- GENERA I MONELLS, MARGARIDA. *Protohistòria del Priorat. El poblat del Puig Roig del Roget, el Masroig (el Priorat)*. Mas-roig: Ajuntament, 1993, 177 p.
- GORT JUANPERE, EZEQUIEL. *Història de Cornudella de Montsant. Una vila del Comtat de Prades*. Santes Creus: Fundació Roger de Belfort, 1994, 449 p.
- GORT JUANPERE, EZEQUIEL. *Història de la Cartoixa d' Escaladei*. 1a. ed. (Reus: Fundació Roger de Belfort, 1991, 465 p.), i 2a. ed. (Reus: Fundació Roger de Belfort, 1998, 482 p.).
- IGLÉSIES, JOSEP. *El Priorat. L' Extensió de la comarca natural*. Reus: Llibreria Nacional i Estrangera, 1930, 45 p.
- IGLÉSIES, JOSEP. *Les minves dels cultius i de la població a la comarca del Priorat*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana, 1975, 88 p.
- JASSANS, MIQUEL S. *Onomàstica de Poboleda*. Barcelona: Institut d' Estudis Catalans, 1998, 255 p.
- JUNCOSA GINESTÀ, ISABEL. *Tractat d' agricultura. Manuscrit anònim de Porrera, segle XVIII*. Reus: Centre d' Estudis Comarcal Josep Iglésies, 1998, 153 p.
- Mig segle d' història d' un poble (Ulldemolins 1900-1950)*. Ulldemolins: Ajuntament, 1994 (Quaderns d' Ulldemolins, 8), 77p.
- PALOMAR I ABADIA, SALVADOR; FONTS I PALLACH, MONTSANT. *Santa Maria de Montsant. Religiositat popular i conflicte territorial*. Calaceit: Carrutxa, 1993, 85 p.
- Parròquia de Sant Roc. II Centenari del temple. El Molar, 1987-1988. Any Marià*. Tarragona: Parròquia del Molera, 1988, 40 p.
- PERE ANGLÈS, RAMON; AMIGÓ ANGLÈS, RAMON. *Onomàstica del terme municipal d' Ulldemolins*. Barcelona: Societat d' Onomàstica / Institut Cartogràfic de Catalunya, 1997, 395 p.

- PERPIÑÀ I GRAU, ROMÀ. *La crisi del Priorat. L'interès col·lectiu econòmic a Catalunya i València*. a c.d' Ernest Lluch. Reus: Centre de Lectura, 1982, 63 p.
- QUEIXALÓS I FUCHO, RAFEL. *Marçà, reculls de la seva història*. Falset: l' autor, 1992, 267 p.
- ROIG, JOAN (a c.d.). *Pinzellades de blavor. Antologia de versos populars contemporanis*. Ulldemolins: Ajuntament, 1992 (Quaderns d' Ulldemolins, 6), 79 p.
- SABATÉ I ALENTORN, JAUME. *Guia de Lloà (Priorat)*. Tarragona, Institut d' Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Diputació, 1980 (Els llibres de la Medusa, 4), 98 p.
- SABATÉ I ALENTORN, JAUME. *Guia de Torroja del Priorat (Priorat)*. Tarragona, Institut d' Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Diputació, 1984 (Els llibres de la Medusa, 25), 99 p.
- SABATÉ I ALENTORN, JAUME. *Guia de Gratallops (Priorat)*. Tarragona, Institut d' Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, Diputació, 1986 (Els llibres de la Medusa, 27), 105 p.
- SABATÉ I ALENTORN, JAUME. *Torroja del Priorat. Recul històric de la vila*. Tarragona: Diputació, 1997, 325 p.
- SANZ I GONEL, HILARI. *Bolets comestibles de la Vall d' Ulldemolins*. Ulldemolins: Ajuntament, 1991 (Quaderns d' Ulldemolins, 5), 137 p.
- Scala Dei, ànima i símbol del Priorat*. La Morera de Montsant: Fundació Roger de Belfort, 1993, 47 p.
- TOLDRÀ PARÉS, MONTSERRAT. *Ulldemolins, l'espai natural*. Ulldemolins: Ajuntament, 1989 (Quaderns d' Ulldemolins, 1), 42 p.
- VALL I MASIP, J[OAN]. *Cabacés. El meu poble*. s.l.: s.i., [1999], 178 p.

Manel Güell
Encarregat de l' AHDT

Publicat a *Estudis Prioratins*, Falset (en premsa).